

Gyukits György - Millet Ilona – Sandrine Afchain – Céline Lemasson

APRAE - egy franciaországi civil szervezet, amely elősegíti az AIDS betegek társadalmi integrációját

Összefoglalás: Tanulmányunkban egy civil szervezet – az APRAE – tevékenysége kapcsán mutatjuk be az AIDS betegek társadalmi integrációjának francia gyakorlatát. Ismertetjük a szervezet társadalmi beágyazódását, finanszírozását, és két eset illusztrálásával a működését. Az esettanulmányokban a szociális gondozók leírják a betegek szociális nyomon követésének gyakorlatát, továbbá vázolják azokat a problémákat, amelyek a szociális munka során felmerülnek. Végül felhívjuk a figyelmet azokra a sajátosságokra, amelyek szembeötlők egy kelet-európai szemlélő számára az AIDS betegek társadalmi integrációjának francia gyakorlatát illetően.

Az Európai Unió tagországai közül Franciaországban a legnagyobb a HIV fertőzöttek illetve az AIDS betegek száma és bizonyára az AIDS betegség társadalmi következményei is leginkább ebben a tagállamban jelentkeznek. Az AIDS gyógyításában az utóbbi években elért orvosi sikerek nyomán az AIDS a korábbi halálos betegségből egyre inkább krónikus betegséggé válik. A beteg állapotának romlása gyógyszeres kezeléssel az esetek többségében nem csak megállítható, hanem jelentős mértékű állapotjavulás is elérhető, ennek következtében a beteg társadalmi kirekesztettségének problémája új dimenziókkal bővül, amelyek közül talán az egyik legfontosabb a munkavállalás kérdése. Tanulmányunkban egy – az AIDS betegek kirekesztésével szembeni harcban élen járó – civil kezdeményezés működésének ismertetésén keresztül szeretnénk bemutatni az AIDS betegek társadalmi kirekesztésével szembeni franciaországi küzdelmet.

A téma tárgyalását az APRAE (Association pour la Recherche d' Alternatives a l'Exclusion) elnevezésű szervezet kialakulásának történetével szeretnénk kezdeni. Az egyesületet a kirekesztés alternatíváinak keresésére 1983-ban alapította néhány fiatal szakember, akik nem tartották kielégítőnek, ahogyan a helyi önkormányzatok ezt a kérdést kezelték. Az egyesületet a Párizshoz közeli Gagny város szociális munkásainak egy csoportja kezdeményezte.

Az APRAE eredetileg a hajléktalanok támogatására, társadalmi integrációjuk elősegítésére létrejött non-profit szervezet. A francia szociális ellátórendszer összessége egy kelet-európai szemében igen magas színvonalúnak tűnik, ez alól kivételt talán csak a volt francia gyarmatokról érkező emigránsok, illetve a hajléktalanok ellátása képez. A hajléktalanok között a bevándorlók ugyancsak jelentős arányúak, ennél fogva a két csoport között nagymértékű átfedés tapasztalható. Tehát elsősorban azokban a szociális szférákban alakult ki az ellátás alacsonyabb színvonala, ahol az etnikai csoportok felülreprezentáltak.

Érdekes e jelenség háttere, ugyanis nem feltétlenül a helyi önkormányzatok döntéshozóinak, illetve szakembereinek idegenekkel szembeni ellenséges attitűdjeire kell gondolnunk, mert például a hatvanas években a baloldali városatyák rengeteg olcsó bérházat építettek, ahová arab, afrikai és ázsiai bevándorlók költöztek be; inkább arra, hogy azok a politikusok akik nyíltan felvállalnák e szociális és egyben etnikai probléma kezelését, elveszítenék az idegenekkel szemben ellenséges érzületűek szavazatait.

A fenti helyzetet bonyolítja, hogy a szociális lakások építésében nem csak a területi önkormányzatok, hanem az állam is szerepet vállalhat, mondván ez a feladat egy kisebb, vagy szegényebb önkormányzat erejét meghaladja. Így végül is sok esetben az állami bürokrácia dönti el, hogy hol, milyen színvonalú, és nem utolsó sorban milyen lakbérű lakások épüljenek, ez további szociális feszültségek forrása lehet, hiszen az állami beavatkozás következtében a hátrányos helyzetű emberek tömegei kerülhetnek át az egyik területi önkormányzattól a másikhoz.

Az APRAE-t a szociális ellátási rendszeren tátongó úr miatt hozták létre. A szervezet lényegében pályázati pénzekből tartja fenn magát, oly módon, hogy mind a civil társadalom, mind az állam forrásaira támaszkodik.

Az APRAE struktúrája és működése

Hogyan kerülhetnek a kliensek kapcsolatba a szervezettel

Az APRAE-ban a hajléktalanok ellátásának biztosítására különböző szintek vannak. A szintek egymásra épülését úgy érthetjük meg legkönnyebben, ha nyomon követjük egy hajléktalan útját a szervezettel való kapcsolatteremtéstől a különböző szinteken át egészen az önálló élet megkezdéséig:

A hajléktalan az utcáról bármely nyilvános telefonkészülékkel zöld számon felhívhat egy információs segélyszolgálatot. A szolgálat ügyeletesek ekkor két lehetőséget kínál fel számára. Az egyik esetben a hajléktalan, ha állapota megengedi, saját maga keresheti fel azt a legközelebbi hajléktalan szállót, ahol van szabad hely. Ez többek között lehet az APRAE egyik egysége is. Ha erre képtelen, akkor kijön érte egy mentő, amely nem a megszokott fehér színű, szirénás autó, hanem egy szokványos gépkocsi. Ez azt a célt szolgálja, hogy a kliens ne érezze úgy, hogy betegként – vagyis bizonyos értelemben deviánsként – kezelik. A mentőben egy ápoló és egy szociális munkás is van.

AIDS betegek a hajléktalan ellátásban

Az APRAE a hajléktalanok társadalomba történő integrációja során kapcsolatba kerül olyan kliensekkel, akik azon kívül, hogy nincs lakásuk, más szempontból is a társadalom kítaszítottjainak tekinthetők, például drogfogyasztók vagy AIDS-betegek. Az APRAE szakembereinek természetesen tekintettel kell lenniük ezeknek az embereknek a speciális élethelyzetére. Ezzel magyarázható, hogy az egyesület alapítói között több olyan szervezet vezetője is van, amely foglalkozik AIDS betegekkel. Ilyen például a Prevenációs Klub vagy Megyei Kábítószer Ellenes Osztály, és a Pszichiátriai Osztály. E vezetők mind a mai napig tagjai az igazgató tanácsnak.

Az APRAE vezetői úgy döntöttek, hogy a nehéz helyzetben lévő személyek összes kategóriáját megcélazzák. Abból indultak ki, hogy az ellátás differenciáltsága fogja biztosítani a társadalomba való beilleszkedés dinamikus voltát. Annál is inkább törekednek erre, mivel az egyesület helyi együttműködésből jött létre, és mindig is szoros kapcsolatot kíván fenntartani a társadalommal.

Rehabilitációs lakások (ACT)

A SESAM nevű gondozási osztály 1993-ban jött létre. Olyan személyekkel foglalkozik, akik marginalizáltak, továbbá vannak társadalmi problémáik is, például AIDS-esek és nincsen

lakásuk. Az osztály önálló vagy másokkal megosztott lakásban tud gondozást biztosítani. Jelenleg hét lakásuk van a megye két községében.

1998-ban a megyei önkormányzat finanszírozása lehetővé tette, hogy növeljék főleg a családoknak biztosított helyek számát. Jelenleg tizenhárom főt tudnak befogadni. Az itt tartózkodás időtartama változó. Általában fél évre írnak alá szerződést a klienssel, de indokolt esetben a szállás igénybevétele meghosszabbítható.

Multidiszciplináris team biztosítja a gondozást és a szociális munkát. Biztosítani kell a rászorulóknak az orvosi ellátást, és az ápolást. Az orvosi felügyelet koordinálását az teszi lehetővé, hogy jelen van külső munkatársként egy orvos. Az orvosi felügyelet itt azt is jelenti, hogy kapcsolatot tartanak fenn a kórházi orvosokkal és a családorvosokkal, valamint a háziápolási szolgálattal (HAD).

A gondozó team összetétele

A SESAM gondozási csoport a következő személyekből tevődik össze: vezető, négy szociális munkás, egy pszichológus külső munkatársként, továbbá egy konzultánsként együttműködő orvos. Más alkalmazottak is szükségesek a szolgáltatás jó színvonalú működéséhez, úgymint titkárnő, telefonközpontos, könyvelő, szerelők.

Szociális munka

A szociális munka célja feltárni a kliens szociális helyzetét, és ha lehetséges, akkor a társadalmilag izolált egyént visszailleszteni a társadalomba, elsősorban oly módon, hogy a családi kapcsolatait helyreállítják. Továbbá a szociális munkás feladata a felvilágosítás, hogy a kliens az alapvető jogaival tisztában legyen és élni is tudjon velük.

A szervezet szociális munkásai egymást kiegészítő területeken tevékenykednek. Anyagi támogatást adnak, amikor befogadják a lakást keresőket, akik egyéni szükségleteiknek megfelelően kialakított ideiglenes lakásokba költözhetnek. Az APRAE által biztosított szállással az illető olyan körülmények közé kerül, hogy képessé válik arra, hogy megtervezze jövőjét és most már elgondolkodhat azon, hogyan juthat önálló lakáshoz. Az APRAE lakása lakótelepi lakás és többnyire megegyezik a visszanyerni kívánt lakáslehetőséggel. Amikor a szervezettel kapcsolatba kerül az egyén, akkor gyakran az egyetlen gondja az, hogy lakásmegoldást találjon.

A felvételtkor folytatott beszélgetésnek az a célja, hogy felmérje: a személy, aki szállást keres, hogyan tudja átalakítani a kizárólag szállás iránti igényét komplex segítség igénnyé. Hetente tartanak összejöveteleket, ahol találkozik a referens szociális munkás minden egyes kliensével. A gondozási idő alatt alapvető fontosságú tevékenység a jövőre vonatkozó terv konkretizálása. A munka során a legnagyobb nehézségeket segítenek leküzdeni: a munkához jutást, az orvosi ellátáshoz való hozzáférést, a kezelés folytonosságának biztosítását, valamint az alapvető emberi jogok gyakorlását. Ezek a társadalomba való visszailleszkedés főbb pontjai. Az elszállásolt személyt hozzásegítik ahhoz, hogy tervezzen és ne eddigi sikertelen életmódját kövesse. Sokszor arra is meg kell tanítani őket, hogy a pénzt kezelni tudják. Az illető személynek meg kell szereznie azt a képességet, hogy előre lásson, egy olyan életben, amelyet a legszűkösebb körülmények között kell megélnie, és kikerüljön a kirekesztettség állapotából, mert a munkahely vagy a lakás hiánya nem feltétlenül egyszerű véletlennek tudható be, és ennél fogva meg kell találni ezeknek a helyzeteknek az okát. A szociális munka célja az egyén kezdeményező-, döntési- és tervezőképességének fejlesztése is.

Rendszeres találkozókön elbeszélgetés révén alkalmat kell teremteni arra, hogy a kliens elgondolkozzon azon, hogy milyen ésszerű lehetőségei vannak. A szociális munka

abból a gondolatból indul ki, hogy a nyújtott nemcsak szolgáltatásból áll, hanem olyan segítségnyújtásból is, amelynek célja a környezettel való kapcsolat helyreállítása.

A gondoskodás megszervezése

Az APRAE-ben elszállásolt személy biztonságban érezheti magát. Az illető rendszeresen találkozik az ügyétben eljáró szociális munkással az APRAE irodájában vagy az ideiglenes szálláson. Ezek az alkalmak lehetővé teszik, hogy az ellátott személy beszéljen szociális problémáiról, egészségi állapotából adódó nehézségeiről, illetve személyes problémáiról. Ez a nyugodt környezet elősegíti, hogy a kliens saját sorsáról és életkilátásairól számadást készítsen.

A szociális munkás – kliens párbeszéd egy terv kidolgozását is szolgálja, valamint együtt fogalmazzák meg a követendő főbb irányokat, és az ehhez szükséges eszközöket.

Egy ilyen terv a következő problémakörökre tér ki:

1. A szociális jogokhoz való hozzájutás, az azokkal való élés.
2. Kapcsolattartás közigazgatási szervekkel, ami azt is jelenti, hogy mediátori szerep jut a felelős szociális munkásnak, tehát közvetés a szociális szervek és a kliens között.
3. Orvosi ellátás a kezeléseket folytonosságának biztosítása. A társadalomba való beilleszkedés elősegítése amennyire ez lehetséges, így például segítségnyújtás az álláskeresésben.
4. A pénz kezelésének a megtanítása.
5. A gyerekefelügyelet és a gyerekek iskolázásának megszervezése. És tágabban értelmezve a gyerekeknek a szülővel és a környezettel kialakítandó kapcsolata.
6. Végül pedig a lakáskérdés megoldása.

Az itt tartózkodás félidejében – azaz a befogadás utáni harmadik hónap végén – kerül sor a találkozásra az igazgatónővel, azért, hogy a szociális munkással együtt felmérjék a helyzetet és ha szükséges az eredeti tervet módosítsák. Amennyiben az igazgatónő, a szociális munkás, vagy ha a gondozott személy igényli, még ezen kívüli külön megbeszélésekre is sor kerülhet. A gondoskodási idő lejártával a kliens kérheti a gondoskodás meghosszabbítását. Ezt a kérelmet egy csoport bírálja el, miután az igazgatónővel elkészítették az eddigi a gondoskodás mérlegét. Pozitív véleményezés esetén változó időtartamra újabb szerződést írnak alá.

A gyerekekről való gondoskodás

Nem közömbös az intézménybe került gyermekek sorsa sem. A szociális munkások mindenképpen találkoznak a gyermekekkel is, ugyanis az egész család szociális nyomkövetéséről van szó, és a gyermekek sorsának problémája folyamatosan felmerül. Abban az esetben, ha a család nem képes megoldani a gyermekgondozás kérdését, külön felelőst neveznek ki, de ez már az itteni GYIVI megfelelőjével együttesen történik.

Együttműködés

A következő szinteken zajlik: 1. Összefogás a segítséget nyújtó különböző szervezetekkel. Ezek a szervezetek: a különböző kórházi osztályok, háziápolási szolgálatok, kórházi védőnők, pszichológus, HIV csoport. 2. Az ellátott személyek körüli hálózat kiépítése, melynek tagjai a családorvos, védőnő, stb. 3. Az önkormányzat és a kórház megbeszélésein való részvétel. 4. Az AIDS ellen küzdő szervezetekkel való együttműködés a problémák megoldásában. 5. A kliensek megfelelő szervezetekhez, szervekhez való irányítása.

Esettanulmányok

Az APRAE tevékenységét konkrét eseteken keresztül érthetjük meg igazán, hiszen így válik világossá működése, továbbá az egyéni sorsokon keresztül bepillantást nyerhetünk a társadalmi viszonyokba, amelyek a szervezet működését befolyásolják. Az esetek kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy lehetőleg minél különbözőbb élethelyzeteket mutassunk be. Az első két eset egy középosztálybeli férfi és nő történetét mondja el, akik korábban élettársi kapcsolatban voltak és egy gyermekük is született. A harmadik eset egy marokkói származású nőről szól, akinek szociális helyzete lényegesen rosszabb volt az előbb említett két esetről, továbbá helyzetét etnikai csoportba való tartozása is nehezíti. Az interjú után a szociális gondozók mondják el az esettel kapcsolatos észrevételeiket.

1. Erik

„Tizenhat éves korom óta vagyok kábítószer fogyasztó. Van egy nagy szervezet, a Patriarche, ahová elmehetnek azok a drogosok, akik le akarnak szokni. Az unokatestvérem mondta, hogy menjek oda. Tizenkilenc éves voltam, amikor odakerültem. Amikor valaki megérkezik oda, akkor megvizsgálják, hogy nincs-e HIV fertőzése. Ezeket a teszteket úgy csinálták, hogy nem kérdezték meg az embereket, hogy beleegyeznek-e. Ott tudtam meg, hogy HIV pozitív vagyok. Ez 1980-ban történt. Akkor még nem tudtam, hogy ez mit jelent. Akkoriban még nem lehetett tudni, hogy ennek milyen messzemenő következményei vannak. Nem volt ezzel kapcsolatban olyan információáradat mint amilyen most van. Ezért nem volt olyan nagy sokk számomra, mert nem tudtam, hogy miről van szó. Még vagy fél évig voltam a Patriarche-ban, aztán megléptem onnan. Amikor bekerülsz, elveszik a személy igazolványodat, ezért nem is olyan egyszerű meglépni. Amikor egyszer a Patriarche bemutatót tartott a város lakosságának – újságokat adtak el és mindenféle szórólapokat osztogattak, hogy a lehető legtöbb pénz jöjjön be – ekkor sikerült visszaszereznem a papírjaimat.

Amikor kimentünk Toulouse-ba, visszaadták a papírjainkat, mivel a rendőrség igazoltathatott. A szervezet a pályaudvarokra, és egyéb helyekre küldte az embereit, hogy keressék azokat, akik meg akarnak lépni. Ezért elbújtam két napra egy hotelban. Aztán elutaztam Párizsba.

A bemutatónak csak az volt a célja, hogy minél több pénz jöjjön be. Nekem ez nem tetszett. A szervezet nem adta meg, amire számítottam, mert éppen annyira hiányzott a heroin, mint annak előtte. Már fél éve voltam ott és még mindig ugyanannyira kívántam a drogot. Amikor hazaértem, másnap újra kezdtem a drogozást. Harmadnap megtudtam, hogy meghalt az édesapám Olaszországban. Elutaztam Olaszországba. Visszakerültem abba a körbe, ahol régen is drogoztam. Másfél éven keresztül folytattam a drogozást. Utána börtönbe kerültem, mert pénzre volt szükségem, hogy drogot tudjak venni. Egyre több pénzre volt szükségem és loptam. Elkaptak és tizennyolc hónapra ítélték, addig voltam börtönben.

Majdnem biztos, hogy a kábítószer miatt fertőződtem és nem szexuális úton. A börtönben megnősültem. A feleségem azzal a feltétellel szabadult a börtönből, hogy el kell mennie a Patriarche-ba. Ő viszont nem akart. A feleségem is HIV pozitív volt, ő is a drog miatt. A börtönbüntetés alatt munkát akartam vállalni, hogy „fél-szabad” lehessenek. Ilyen esetben tíz nap alatt munkát kell találni. De nekem olyan képesítésem van, amivel mindig lehet munkát találni. Három nap alatt volt munkám és elkezdtem dolgozni. Nappal munka és estére vissza kellett menni a börtönbe. Mivel dolgoztam nem gondoltam a drogra.

Találkoztam Sylvie-vel, aki nem volt HIV pozitív, nem ivott, nem drogozott. Tetszettünk egymásnak, és összekerültünk. Mindenekelőtt közöltem vele, hogy HIV pozitív

vagyok. Azt mondta, hogy nem számít. Én akartam óvszert használni, de Sylvie azt mondta, hogy vagy anélkül csináljuk, vagy elmegy. Ő is HIV pozitív lett.

Először csak fél napos munkára vettek fel, aztán egész naposra. Sylvie-nek is sikerül elhelyezkednie ott, ahol én dolgoztam. Az anyámnál laktunk, mert az apám már meghalt. Három évig együtt dolgoztunk. Sylvie állapotos lett. És abbahagyta a munkát. Hasis cigarettán kívül nem használtam mást. Nem volt injekciózás.

Anyám Alzheimer kórt kapott. Sylvie otthon vigyázott rá, és a közben megszületett fiunkra – Nilsre. A gyerek is HIV pozitív lett. A mamám egyre rosszabbul lett, és ezért egyre többet kellett foglalkozni vele. Egy másik munkahelyre mentem, hogy ne kelljen olyan messze munkába járni. Semmi drog nem volt ebben a periódusban.

Az anyám halála nagyon megviselt. A szomszédok közül hatból négy drogos volt. Az első nap nagyon össze voltam törve a haláleset miatt. Másnap átmentem a szomszédokhoz, hogy adjanak valamit, hogy feldobódjak. Persze hogy adtak. Tamgésic-et, egy morfium tartalmú gyógyszert kaptam. Az első adagot injekció formájában adták. És másnap megint átmentem a szomszédba, és harmadnap is, és mindennap. Nyolc – kilenc hónapon át Sylvie mindent megpróbált, hogy abbahagyjam, hogy kikerüljek ebből a spirálból. Nem volt elég ereje, hogy velem és Nils-sel is foglalkozzon, úgy határozott, hogy Nils-et választja. Úgy döntött, hogy elhagy. Ez volt a második nagy pofon. Még erősebben folytattam a drogozást. A Subutex nevű gyógyszerre szoktam rá. Ez egy olyan gyógyszer, amit a régi drogosoknak adnak, hogy leszokjanak. Több orvost is felkerestem, és mindegyiküktől csak egy kis adagot kértem. Három éven keresztül csináltam. Több barátom is nálam halt meg emiatt.

Ez után kezdett kifejlődni az AIDS betegségem. Megkaptam az első infekciót, de nem törődtem magammal. Nagyon keveset ettem. 1996-ban toxoplazmózist kaptam. Ezt a betegséget általában a macskák terjesztik, és nálam az agyamban alakult ki. Először epilepsziás rohamaim lettek, aztán kómába estem, és kórházba kerültem. Három nap múlva arra ébredtem, hogy mindenhol csövek vannak bennem. A jobb oldalam teljesen megbénult. Két és fél hónapig maradtam kórházban, amíg a bénulásom el nem múlt.

Kijöttem a kórházból és újra szedtem a Subutexet. Megint beteg lettem, most tüdőfertőzést kaptam. Miután kigyógyítottak a tüdőfertőzésből azt mondta az orvosom, hogy menjek a kórházi ellátást követő rehabilitációs intézetbe. Ezt idáig mindig megtagadtam, amikor régebben kiengedtek. Belenéztem a tükörbe és rájöttem, hogy nagyon rossz állapotban vagyok, de ezt mutatta az orvosi vélemény is.

Minél több problémám lett, annál több Subutexet szedtem. Aztán egyre kevesebb Subutex volt elég ahhoz, hogy elveszítsem a realitásérzékemet, de azért mindig kellett. A kórházi orvos írta fel és a nyelvem alá raktam. A kórházban volt egy kemény-drogos osztály. Ők tartották velem a kapcsolatot, és lehetővé tették, hogy a hét minden napján egy tablettát kapjak. Összehasonlításképpen: azelőtt két dobozzal vettem be naponta, és hét tableta van egy dobozban. Aztán elmentem az elvonóra 1997. október 30-án. Itt orvosi segítség nélkül önmagam csökkentettem az adagomat. Kezdtem talpra állni, és felfogni, hogy mi történik körülöttem.

Akkor döböntem rá, hogy Sylvie és a fiam elmentek. Arra gondoltam, hogyha sikerül leszoknom, akkor sikerül visszaszereznem őket. 1997. december 15.-ig tartott az elvonókúra. Mivel úgy döntöttem, hogy nem akarok visszamenni a drogos lakótársaim közé, ezért egy hajléktalanszállón helyeztek el. Egy hotelben laktam, ahol egy szobám volt, mielőtt beengedtek volna az igazi hajléktalan ellátórendszerbe. Ekkor már csak egy fél Subutexet szedtem naponta. Egy hét alatt négy epilepsziás rohamom volt. A hotel igazgatónője szólt, hogy nem maradhatok tovább, mert félt, hogy valami bajom esik. Akkor felhívtam a kórházi szociális gondozót, aki azt mondta, hogy másnap jöjjenek be hozzám a kórházba, és majd keres egy szobát számomra,

ameddig egy megfelelő ellátási formát találunk. 1998 januárjáig maradtam ott, aztán elkerültem egy másik rehabilitációs intézetbe.

Egyre jobban világossá vált minden, egyre jobban megértettem a betegségemet, azt hogy miért jönnek a rohamok. Kapcsolatba léptem AIDS-es szervezetekkel, hogy minél többet megtudjak a betegségről. Három hónapig maradtam az ORMES nevű rehabilitációs központban. Világossá vált számomra, hogy milyen helyzetbe kerültem, megtudtam mit lehet, és mit nem szabad csinálnom. Megtanultam, hogy milyen új orvosságok vannak.

Március 30-án kerültem a az APRAE-be. Közben új egészségügyi problémáim adódtak. Az APRAE-ben nem egy szobát, hanem egy lakást kaptam, amit meg kellett osztanom valakivel. Ugyan valakivel együtt kellett laknom, de kevésbé voltam elszigetelve a társadalomtól

Egy fontos dolgot elfelejtettem mondani: amikor az ORMES nevű helyen voltam Montfermeil-ben, megtudtam, hogy Sylvie-t a montfermeil-i kórházban kezelik, százötven méterre az ORMES épületétől. Meglátogattam, és ezután többször visszamentem hozzá. Úgy döntöttünk, hogy újra megpróbáljuk, de akkoriban Sylvie egy másik emberrel élt együtt. Láttam, hogy jobban nézek ki, de azért fékezte az együttléte. Akkor már nagyon meg akarta nézni, hogy hogyan állok hozzá a dolgokhoz. Nem akart csak úgy hirtelen. Mindig abból indult ki, hogy vigyázni kell a fiamra. Pár nappal mielőtt kijöttem volna a rehabilitációs központból, Sylvie behozta hozzám Nils-t, hogy megtudja ki az apja, és hogy kapcsolatot tudjunk teremteni. Nagyon jól sikerült.

Aztán megérkeztem ide az APRAE-be. Három évig, amíg Subutexen voltam, nem törődtem a papírjaimmal. Például a szüleim házának örökösödési papírjaival, vagy a feleségemmel kapcsolatos válóper irataival sem foglalkoztam. Nem volt semmi sem kitöltve, nem volt semmi sem elintézve. Itt segítettek, de nem úgy, hogy megcsinálták helyettem, hanem felhívták a figyelmemet arra, hogy foglalkozzak ezekkel a dolgokkal. Az itteni szociális munkások segítettek abban, hogy megmozduljak, és én magam intézzem az ügyeimet.

Sylvie úgy döntött, hogy elhagyja azt a férfit, akivel együtt élt, hogy mind a hárman újra együtt lehessünk. Ez egy új problémával járt, nevezetesen, hogyan tudnánk együtt lakni. Mind a ketten rokkantnyugdíjasok vagyunk, 3400 FRF kapunk. Az albérletet kiadók nem szeretik az ilyen alacsony jövedelműeket. Beszéltem a referensemvel, Céline-nel. Megkérdeztem van-e arra lehetőség, hogy Sylvie és a gyermeke is itt legyen elhelyezve. Sylvie-t is segítette egy szociális munkás a kórházban. A szociális munkás készített egy jelentést és elküldte ide az APRAE-be. Aztán volt egy megbeszélés, majd a kórházi szociális munkás kérelmezte Sylvie és Nils elhelyezését az APRAE-be. A kérelmet elfogadták az APRAE-ben. Sylvie most itt van egy lakásban. és egyre gyakrabban találkozunk.

Ma reggel elkísértem a fiamat az iskolába. Ma itt tartunk. Most az a kérésünk, hogy mind a hárman itt lehessünk. Távlabbi célom, hogy a rokkantnyugdíj helyett újra dolgozhassak.

Közepes helyzetű családból származom. Kőműves volt az apám és segédápoló volt az anyám. Az apám nappal dolgozott az anyám éjszaka, és én azt csináltam, amit akartam. Az iskolai haverjaim nem voltak valami jók. Hasist tizenhárom és fél évesen kezdtem szívni. Lassanként meg akartam kóstolni az erősebb drogokat. Viszont más drogosokkal ellentétben sohasem ittam. Az apám alkoholista volt. Az iskolában a polgáriig jutottam. Utána én is ápolói iskolába akartam menni, de nem vettek fel. Szerencsére kaptam egy klinikai beteggondozói munkát. Itt sok orvosságot tudtam szerezni. Loptam az orvosságot és eladtam, és ezen drogot vettem, és így jutottam el a heroinig.”

2. Sylvie

„Semmilyen titkolnivalóm nincs. Sohasem volt rá szükségem, hogy segítséget kérjek. Mindig magam boldogultam az életben. Most vagyok életemben először ilyen intézményben. A montfermeil-i kórház adta be a kérelmet, hogy én ide jöhessek (az APRAE-be). Nehéz volt még a gondolatát is elviselni, hogy segítségre szorulok. Nagyon rossz körülmények között éltünk a fiammal, és szükségünk volt egy olyan helyre, ahol befogadnak minket, ahol törődnek velünk, ahol elmondhatjuk mi az, ami jó, és mi az, ami rossz. Amikor az első megbeszélésre ide kellett jönnöm, pánikba estem, hiszen nem magától értetődő, hogy az ember segítséget kérjen. És akkor elmagyaráztam nekik, milyen helyzetbe kerültem. Nagyon félttem, hogy mi lesz a válasza az APRAE-nek, hogy befogadnak-e vagy sem. Magam és fiam Nils, részére kértem a befogadást. Azért félttem, mert soha nem volt szükségem rá, hogy kérjek. Eddig inkább én segitettem más embereknek. Mindig másokkal foglalkoztam és nem magammal. Van egy hatéves kisfiam akinek szüksége van rám és akiről gondoskodnom kell. Az az ember, akivel tegnap interjút csináltak, az a fiam édesapja, Erik. Először csak magamnak és a fiamnak kértem ide a befogadást, és most szeretnénk egy második kérvényt beadni ide az APRAE-be, hogy együtt lehessünk mind a hárman.

Én nem ismerem a drogot, és amikor együtt éltem Erikkel nagyon sok súlyos problémám volt. A Gare de Lyon-on dolgoztam egy bárban. Erik akkor már kijárhatott a börtönből dolgozni és minden nap a Gare de Lyonon ment a börtönből a munkahelyére, meg vissza. Akárhányszor jött, elbeszélgettünk és rájöttünk, hogy egy csomó közös pontunk van. Elmesélte az addigi életét: a börtönt, a drogot meg mindent. Azt mondta, hogy ennek most már vége van. Szerettem és még most is szeretem és megbíztam benne amikor azt mondta: most már ennek vége. Bemutatott a mamájának, aki aranyos volt és nagyon kedvesen fogadott engem. Erik akkor még a börtönbüntetését töltötte, és én egyedül laktam a mamájánál. Reggel hatkor jött ki a börtönből dolgozni, és este nyolcra már vissza kellett mennie.

Családias hangulat alakult ki, ami nekem nagyon fontos volt, mert engem nem a szüleim, hanem a nagyszüleim neveltek. Elmentünk a bíróságra, hogy kijöhessen a börtönből éjszakára is. Nekem nincs büntetett előéletem, így én voltam a garancia arra, hogy törődök Erikkel. Mind a ketten ugyanannál a mentőszolgálatnál kezdtünk el dolgozni, és így folyton együtt lehetünk. Összeszoktunk, és Erik mindig őszinte volt hozzám. Amikor szorosabb kapcsolatba kerültünk akkor megmondta, hogy HIV pozitív. Szabadon hagyott dönteni arról, hogy vele maradok-e vagy sem. Úgy döntöttem, hogy vele maradok.

Észrevettem, hogy Erik mamája nem eszik, vagy az előtt eszik, mielőtt megérkezem. Szóltam Eriknek és ő azt mondta, hogy a mamája szinte semmit sem eszik. Ettől kezdve foglalkoztam a mamájával, főztem rá, kézbe vettem a háztartást. Kiderült, hogy a mamának Alzheimer betegsége van, ezért nem tudott egyedül enni, mosakodni – szinte teljesen magatehetetlenné vált. Három évig velünk maradt. A mama szeretett volna velünk maradni, és ott is maradt, amíg meg nem halt. Közben megszületett a kisfiam Nils, és így már két személyről kellett gondoskodnom. Erik dolgozott, csinálta a dolgát és minden rendben ment. Nem volt drog ez alatt a három év alatt.

Erik akkor veszítette el a lába alól a talajt, amikor meghalt a mamája. Ahelyett, hogy hozzám jött volna megbeszélni, elment a szomszédokhoz. Vietnámiak voltak a szomszédok, akik még jobban ismerték a drogokat, mint Erik. Tamgésic-et adtak neki. Most a Subutex helyettesíti a Tamgésic-et. Nagyon rossz állapotba került. Próbáltam beszélni vele. Elkísértem az orvoshoz. Könyörögtem neki, kiabáltam vele, de semmi nem használt.

Nils is HIV pozitív volt és nem akartam, hogy szenvedjen attól, hogy látja az apja lesüllyedését. Hiába szerettem az Eriket, mégis úgy döntöttem, hogy elmegyek a fiammal. Újra kezdtem dolgozni egy másik mentőszolgálatnál. Az anyám vigyázott Nils-re. Később találkoztam valakivel és összeálltunk. Nils és a férfi között nem alakult ki jó kapcsolat. Közben elveszítettem a munkámat és nem volt pénzem. Együtt éltem avval a férfival, mert

anyagi szempontból nem volt más lehetőségem. Semmilyen hírem nem volt Erikéről. Ennek az évnek a januárjában kórházba kerültem visszérproblémákkal. Az autóbusszon Erik találkozott a szüleimmel. És Erik pont ott volt szanatóriumban a kórház mellett, ahol engem kezeltek. Egyik este felhívott telefonon – megismertem a hangját. Nem szeretek telefonon beszélni, mert nem látom a másik ember arcát. Kérdeztem, hogy hol vagy, azt mondta, itt vagyok melletted a szomszéd épületben. Akkor mondtam neki, hogy gyere és ő jött. Nagyon meg voltam lepve, mert akit elhagytam, az nem hasonlított arra, akivel újra találkoztam. Eleinte falat emeltem közénk, mert nem akartam kimutatni az érzelmeimet. Nils-t védem – ez az alapállásom. Nem akartam, hogy azonnal visszajöjjön. Tudni akartam, hogy mi történt velem, mielőtt újra találkozhatott volna Nils-el.

Aztán kijöttem a kórházból és rendszeresen jártam látogatni Eriket. Újra harmonikus kapcsolat alakult ki közöttünk. Nils-nek egy játék mentőautó volt a kezében, és újból az apjáról kezdett beszélni. Kérdezte tőlem, hogy nem látjuk-e a papát. Úgyhogy eljött az ideje annak, hogy Nils megint láthassa az apját. Mikor Nils az apja nevét mondta, se jót, se rosszat nem mondtam róla. Amikor Nils elkezdett beszélni az apjáról, megkérdeztem, hogy nem akarja-e újra látni a papát. Azt mondta igen. Felhívtam az Eriket telefonon és a hét végére találkoztunk meg, hogy előkészítsük a találkozást a fiával.

Ismerem Nils-t – ő nem félt ettől a találkozótól, nem úgy mint Erik. Amikor Nils először meglátta az apját, azt mondta, hogy úgy kikerekedett az arcod. Most már úgy van, hogy képtelenek lennének elképzelni az életet egymás nélkül. Mi felnőttek földhöz ragadtabbak vagyunk, és nehezebben építjük újra a bizalmat. A gyerek az sokkal gyorsabban és spontánabban csinálja.

Először csak kettőnknek kértem a felvételt ide (az APRAE-be). Nagyon féltem, hogy újra át kell élnem mindazt, amit már egyszer átéltem. Lehet, hogy csak két hónapot kell várni vagy hatot, vagy egy egész évet. Soha semmibe nem lehetünk biztosak. Talán meg kell újra próbálni. Az most már biztos, hogy Nils soha nem bocsátaná meg az apjának, hogyha visszaesne. Nagyon rosszul élné meg, és nagyon haragudna az apjára, ha csalódnia kellene benne. Azt hiszem, hogy ez teljesen nyilvánvaló az apjának is. Eléggé megbízom benne, hogy úgy gondoljam: nem kezdi újra.

Egyre inkább úgy éreztem, hogy ott kell hagynom azt az embert, akivel eddig együtt éltem. Ezt el kellett döntenem, és kerek perccel megmondtam a másik férfinak, hogy találkoztam a fiam apjával. Nagyon rossz néven vette, amin nem is csodálkozom, – csakhogy az egészséget Nils-en bosszulta meg. Ettől kezdve fattyúnak nevezte a fiamat és azt is mondta, hogy az apád hamarosan meg fog halni. Nils elkezdte nagyon utálni ezt az embert. Felhívtam dr. Rochart a kórházban, mert az idegeim teljesen kikészültek. A kórházban találkoztam egy szociális munkással, aki beszélt nekem az APRAE-ről. Egy kicsit már ismertem az APRAE-t, mert Erik APRAE-s lakásban lakott. A szociális munkás beadta a papírt, hogy verbális agresszivitás alatt élek a fiammal annál a férfinál.

Nekem ez az egész nagyon nehéz volt, mert nem szoktam hozzá az ilyesmihez. Ugyanis amikor a szüleim rosszul bántak velem, nem mentem a szociális gondozóhoz, hanem a nagypámtól kértem segítséget. A nagyszüleimnél éltem és tizenöt éves voltam, amikor újra láttam a szüleimet. Akkor halt meg a nagymamám, és a nagypapám nem tudott velem foglalkozni. Két idegennel találtam szembe magam, akik a szüleim voltak. Apának és anyának hívtam őket, de ez semmit nem jelentett számomra. Nekem a nagymamám volt az anyám és a nagypapám volt az apám. Amikor fiatal voltam, a szüleim béreltek nekem egy lakást. Nagyon gyorsan férjhez mentem és született egy fiam, akit Ludovic-nak hívnak, és szeptemberben lesz tizenhárom éves. Előre menekültem ebbe a házasságba. A férjem ivott és vert.

Közben a szomszéd megyében örököltem a nagyszüleimtől egy lakást és egy csomó pénzt, és ezt bevitettem a volt férjem lakásába. Nagyon súlyos baleset ért és ezért is kaptam

pénzt a biztosítótól és ezt is bevittem a volt férjem lakásába. Így a bankok könnyen adtak pénzt a férjemnek a lakásvásárláshoz, mert én sok pénzt hoztam.

A fiammal együtt mentem el és éjjel-nappal dolgoztam, hogy meg lehessen élni a pénzből. Négy hónap múlva idegösszeroppanást kaptam és a férjem szülei magukhoz vették a fiamat. Amikor meggyógyultam és vissza akartam hozni a fiamat akkor már se munkám, se pénzem nem volt. A férjem akkoriban egy alkoholelvonó kúrát csinált végig, és a válóperen így be tudta bizonyítani, hogy nem iszik és a bíróság neki ítélte Ludovic-ot. Franciaországban minden a pénzen múlik. Övé volt a lakás és tizennyolcezer frankot keresett havonta. A bíró a pénz oldalára ítélte a gyereket és nem az anyai szeretet oldalára.

Egy péknél dolgoztam három műszakban, innen elmentem és a Gare de Lyon-on találtam munkát, és itt találkoztam Erikkel.

Sokáig állom a sarat, de amikor összeomlok, akkor összeomlok. Utána jöttem az APRAE-be és nagyon féltem, mert idegen emberekkel kellett együtt laknom. Azzal az asszonnyal, akivel meg kellett osztanom a lakást, nagyon jól kijöttem. Múlt kedden ment el. Most Nils-el egyedül vagyok a lakásban. Egy kicsit elveszettnek érzi magát az ember, amikor nem szokott hozzá, hogy kérjen. Eddig mindig egyedül voltam és mindig egyedül próbáltam állni a sarat. Van egy pont, amikor az embernek szüksége van a másakra, és képesnek kell lennie arra, hogy ezt kimondja. Nagyon rossz idegállapotban voltam, amikor megérkeztem az APRAE-be.

Otthon hárman voltunk testvérek, és mind a hárman külön-külön voltunk nevelve. Két évvel ezelőtt meghalt a lánytestvérem. Amikor idejöttem, a szüleim magukhoz akarták venni Nils-t, mert nem értették, hogy én egy menekült-központba kértem a beszállásolást. Ezért akarták a gyereket magukhoz venni. Az itteni GYIVI-hez akartak fordulni, hogy nekik ítéljék Nils-t. De én mindig törődtem Nils-szel. Mindkettőnk – Erik és én – számára Nils az aki megérdemli, hogy harcoljunk érte.

Nyolc éve vagyok HIV pozitív. Kétszázon aluli a HIV pozitívuságom, ami azt jelenti, hogy nem is lehet érzékelni. Nagyon jók az orvosi vizsgálati eredményeim. Eriknek nagyon használ, amit most szed. Mind a ketten nagyon jó állapotban vagyunk. Nils-nek semmilyen orvosságot sem kell szednie. Nagyon jól érzi magát, és még azt sem tudja, hogy HIV pozitív. Úgy magyaráztuk meg neki, hogy egy kis vírus van benne, aki alszik, de bármikor fölébredhet. Ezért kell időnként vizsgálat. Hogyha a vírus fölébred, akkor valószínűleg orvosságokat kell szednie. Lehet, hogy ezek az orvosságok kellemetlenségeket fognak okozni neki, de ez az egyetlen lehetőség arra, hogy a vírus elaludjon. A lényegét tudja, de a betegség nevét nem ismeri.

Őrületség az, ahogy a kívülállók néznek ránk, HIV pozitívokra. A közeli barátok, akik gyakran jöttek hozzánk, teljesen ellöktek maguktól. Elsöpörtek az útjukból. Most már rengeteg az információ: sok könyv, sok orvos, sokan beszélnek róla. Ha az emberek egy kicsit többet törödnének a másikkal, rájönnének, hogy olyan ez, mint a ráknál, amikor azt hitték, hogy fertőző, és el lehet kapni. Amikor a mentőszolgálatnál dolgoztam, néha HIV pozitív embert szállítottam, és tudom, hogy nem lehet nem emberszámba venni a másikat. Kétféle dolgot olvasok ki az emberek szeméből, vagy a vallásos szánalmat, vagy a kitzasztást.

Mik a céljaim? Újra felépíteni a családot, ismét munkába állni, mert most rokkantnyugdíjas vagyok. Az egészségügyben szeretnék dolgozni. Pontosán betartani az orvosi utasításokat, hogy Nils számára családi fészket tudjunk biztosítani. Autonómiát szeretnék, hogy ne függjünk senkitől. Mire ezeket megoldjuk, egy nagy lépést tetszünk előre. Remélem, hogy lesz rá lehetőségünk és időnk.

A balesetem óta van ennyi akaraterőm. Autóbalesetem volt és a hasnyálmirigyem megsérült. Nagyon sokáig voltam kórházban, úgyhogy jól ismerem az ottani légkört. Volt még méhen kívüli terhességem és kétszer tüdőembóliám. Úgyhogy én tudok adni a másik

embernek, mert én tudom, hogy miről van szó. A balesetem idején jöttem rá arra, hogy nekem adnom kell az embereknek. Tours városban ért a baleset és a családom innen messze, Párizsban volt. Így teljesen egyedül voltam. Az orvosok és az ápolók nagyon kedvesek voltak. Megmaradt bennem, hogy a rossznak is a jó oldalát keressem.

Amikor már együtt éltünk, akkor merült fel, hogy gyereket szeretnének. Elmentünk egy orvoshoz és megkérdeztük, hogy mi az esélye annak, hogy a gyerek ne legyen HIV pozitív. Az orvos azt mondta, hogy tízből kettő, ha mind a két szülő az. Ezután úgy gondoltuk, hogy a Nils-nek nagy az esélye arra, hogy ne legyen HIV pozitív. Tizennyolc hónapos koráig úgy hittük – ahogy az orvos mondta – hogy nem lesz HIV pozitív.

Fal lett volna közöttünk, ha óvszert használunk. Tudtam, hogy mit csinállok, mert Erik nagyon őszinte volt. Erik túl sokat csalódott már az életben és nem akartam eggyel több elvesztett illúzió lenni, és ezért én döntöttem úgy, hogy ne védekezzünk. Szerettem, és még mindig eléggé szeretem ahhoz, hogy az egész életemet nekiadjam. Sokszor az emberek ezt nem értik, miért döntöttem így. Vállalom a felelősséget. Aki nem tud, ne értsen meg. Amikor az ember a nagy szerelemmel találkozik nem szabad elmennie mellette. Inkább rövidebb ideig élek, de azzal, akivel akarok.”

A szociális gondozó Sylvie-vel kapcsolatos megjegyzései

Sylvie és hétéves fia 1998. augusztus 10-e és november 18-a között, azaz több mint három hónapot tartózkodott az egyik rehabilitációs otthonunkban. Amikor Sylvie szervezetünknel szállást kért, még az élettársával lakott, de már korábban, még a kérelem benyújtása előtt úgy döntött, hogy elhagyja, és önállóbb életet kezd: munkát vállal és ezáltal saját lakáshoz jut. Sylvie krónikus betegségben szenved, ezért folyamatos orvosi kezelésre van szüksége. A betegségből kifolyólag külön járadékra jogosult. Felvételének az a specifikuma, hogy Erik – Sylvie korábbi élettársa – nálunk lakik. Erik egyben Nils apja.

Sylvie azt mondta a felvételi kérelem benyújtásakor, hogy a fia és saját maga számára kéri a felvételt, és elsősorban a fia jövője érdekli. Mindenesetre elismerte, hogy Erik az apja Nils-nek, de közös életet nem tervezett vele, habár ezt nem is zárta ki. Néhány héttel azután, hogy hozzánk került a család, Sylvie kifejezte azon óhaját, hogy Erikkel szeretne élni, azzal érvelve, hogy Nilsnek érdeke, hogy mindkét szülőjével együtt éljen.

A kezdeti terv megváltoztatására váratlanul került sor. Úgy döntöttünk, hogy a kérést nem célszerű teljesíteni. Megmondhatjuk Sylvie-nek és Eriknek, hogy ennek ellenére közös együttlétet szervezhetnek hétvégeken és szerdán, amikor Nilsnek nincs iskola.

A gyakorlat bebizonyította, hogy Sylvie és Erik nem tud tartós kapcsolatot kiépíteni egymással. Ez részben sikertelenség-érzést jelent nekik, ellenben új terveket készítenek, de már külön-külön. Sylvie-nek sikerült pontosítania a beilleszkedési tervét. Képzésre pályázik. Családsegítőként kíván elhelyezkedni. Ehhez három hónapos képzéshez van szüksége és ez után idősek házában vagy háziápolás során segítheti az öregek életét. Októberben Sylvie-nek lehetősége nyílik lakáshoz jutni a magánszektorban. Egy kétszobás lakásról van szó, amelynek a bérleti díja viszonylag alacsony. Ezen kívül még anyagi segítségre is számíthat mivel alacsony a jövedelme.

Sylvie-nek nincsen megtakarított pénze, amellyel fedezhetné a beköltözés költségeit: kaució, bérleti díj az első hónapra, biztosítás, gáz előfizetői jogviszony létesítése stb. Segítséget kértünk egy alaptól, ahonnan kapott is vissza nem térítendő támogatást és olyan támogatást is, amit kamat nélkül két év alatt kell visszafizetnie. A szociális osztályon egy másik kölcsönt is kért, hogy a beköltözéshez minimálisan szükséges bútort meg tudja venni. Így tudott vásárolni asztalt, székeket, háztartási gépeket. Ezt a kölcsönt három év alatt kell visszafizetnie, ami azt is jelenti egyben, hogy kicsik a részletek.

Sylvie-vel együtt úgy gondoltuk, hogy szükséges külön lakástámogatás. Az új településen való letelepedés, a megváltozott hétköznapi megszervezése, a pénzkezelés, Nils iskolaváltása szerintünk támogatásra szorul. Fél évre kértünk szociális támogatást a társadalmi és szakmai beilleszkedéshez.

Azáltal, hogy Sylvie a saját lakásának bérlője lesz, megkönnyíti számára a társadalmi beilleszkedést. Továbbá saját otthonában biztonságban érezheti magát, önállóbbá válik az élete és ez további tervek megfogalmazását teszi lehetővé.

A szociális gondozó Erikkel kapcsolatos megjegyzései

Erik az egyik rehabilitációs lakásunkban lakik 1998. március 31-e óta. Egészségi állapota megromlása miatt, és azért, mert a lakáskörülményei egészségtelenek voltak, több alkalommal is volt kórházban, továbbá hosszabb-rövidebb ideig szanatóriumban. Az APRAE-be való befogadása előtt Erik szüleinek nyaralójában lakott – a szülei ekkor már nem éltek. Mivel életkörülményei rosszak voltak, ezért Erik kifejezte azt az óhaját, hogy a saját maga által is nyomorúságosnak leírt nyaralóból elköltözzön.

Erik krónikus betegségben szenved és ez több éve folyamatos orvosi kezelést tesz szükségessé, valamint azt, hogy maga is aktívan részt vegyen a terápiában. Betegségéből kifolyólag járadékra jogosult. Erik sok évig volt kábítószer-élvező. Több ízben is sikertelennek bizonyultak az elvonó kúrák. Egy sürgősségi kórházba utalás és az utána következő szanatóriumi tartózkodást követően Erik folyamatos gyógykezelésben részesült. Egy évvel ezelőtt ő maga döntött úgy, hogy e kezelést abbahagyja. Azt állítja, hogy jelenleg semmilyen kemény kábítószerrel nem használ, de tudatában van annak, hogy még bizonytalan a helyzete.

Nem sokkal a felvétele után Erik beszélt nekünk az élettársáról és fiáról, akivel több évi szakítás után a napokban újra találkozott. Közölte, hogy velük szeretne élni és beszámolt arról a kívánságáról, hogy újra elfoglalja az apa helyét a családban. De azért sok kérdés is felmerült benne, többek közt a betegséggel kapcsolatban. Úgy tűnt, hogy Erikben igen erős a büntudat, mivel a korábbi kudarcokat magának tulajdonítja, valamint azt is, hogy ő az okozója Sylvie és Nils betegségének.

Az együttélést Erik idealizált módon éli meg, így próbálván meg megbánni múltbéli hibáit. Úgy gondoltuk, hogy a lehető leggyorsabban konkretizálni kell a terveit. Rendszeres találkozásaink alkalmával ez nem sikerült neki.

Nagy ingadozások jellemezte gondolkodási periódus után Sylvie úgy döntött, hogy megszakít minden kapcsolatot Erikkel. Azt is kérte, hogy új címét ne adjuk meg neki. Erik nagyon rosszul élte meg ezt a helyzetet, és azt mondta, hogy nem érti miért alakult így, de tiszteletben kívánja tartani Sylvie döntését. Ez az intermezzo megerősítette Eriket rossz érzéseiben, és depressziós lett. Csak magával foglalkozott és aggasztó módon nem érdekelt a külvilág. Elveszítettnek érezte magát, nem értette, hogy mi történik körülötte, és nem volt képes beilleszkedni abba a tevékenységi körbe, amelynek az volt a célja, hogy visszataláljon a társadalomba. Azt tapasztaltuk, hogy eltérés van aközött, amit mond és amit tesz, mert az előbbinek a lényege az volt, hogy visszailleszkedik a társadalomba, és közben teljesen tehetetlen volt e téren. Azt javasoltuk Eriknek, hogy töltsön egy rövid időt vidéken és gondolkozzék el saját sorsán. Térjen vissza strukturált kérelemmel, melyben próbáljon meg válaszolni arra a kérdésre, hogy még miben segíthetünk neki. Erik el is utazott egy hétre. Amikor visszatért, újabb háromhavi itt-tartózkodási szerződést írtunk alá vele, azzal a kikötéssel, hogy kötelezi magát arra, hogy szociális szempontokat is érintő elképzeléseit konkretizálja.

Visszatérő egészségi problémái, valamint félelmei ellenére ez utóbbiakat Erik most már könnyebben meg tudja fogalmazni, sikerült elindulnia a társadalmi beilleszkedés útján. Nemsokára kompetencia mérleget fogunk neki javasolni, és így talán reális tervet tud kidolgozni, azaz olyat, ami az egészségi állapotát is figyelembe veszi. Ugyanis Eriknek el kell búcsúznia a régi foglalkozásától, mert betegsége miatt azt többé nem gyakorolhatja. Eddig semmilyen tevékenységet nem tudott folytatni, de úgy gondoljuk, hogy van más lehetősége, úgy a beilleszkedés, mint a lakás találás területén. Most Erik azzal foglalkozik, hogy lakást találjon. A szociális lakás lehetőségén kívül Erik maga is lépett, hogy találjon lakást, néhány nap múlva megnéz egyet.

Erik visszanyerte az életkedvét, habár sok kérdés merül fel benne, többek közt a fiával kapcsolatban. Azt mondja, hogy újra szeretne vele találkozni. Egyelőre nem tudja konkretizálni ezt az elgondolását. Szeretné, ha változna a kapcsolata Niels-sel, de nem akarja jogi síkra terelni az ügyet és el akarja kerülni a konfliktust Sylvie-vel. Jogi procedúra nélkül szeretné visszanyerni kapcsolatát a fiával.

Most ott tart, hogy elgondolkozik saját élettörténetén, és származásán. Azáltal, hogy nagyobb autonómiát kap, lakáshoz juthat, megerősíti azt az érzését, hogy van saját értéke, és így értelmét látja az életének.

A szociális gondozó összegzése

Erik majd Sylvie befogadása felszínre hozta mindkét fél azon igényét, hogy együtt folytassák életüket. Azt a választ adtuk, hogy ezt az elképzelést meg lehet valósítani, de valójában időt akartunk nyerni, hogy pontosabban kifejezzék kérésüket. Erik és Sylvie később már azt tapasztalta, hogy tervüket nem lehet megvalósítani. Egyrészt a pár története miatt, másrészt azért, mert egyedi nehézségeik vannak.

Munkánk abból állt, hogy segítettünk Eriknek és Sylvie-nek külön-külön terveik megvalósításában, de maradt még függő kérdés, többek közt a fiukkal kapcsolatban.

3. Ahmel

„Annak idején egy munkásszálló konyháján dolgoztam. Mosogattam, de a salátákat meg az előételeket is én csináltam, és ha nem volt bent a szakács, főztem is. Két évig voltam ott, aztán kitudódott, hogy beteg vagyok, és emiatt kidobtak. Úgy tudták meg az egészet, hogy volt ott egy barátom – aki ezt a munkát találta nekem –, és elmondtam neki, hogy AIDS-es vagyok.

Elfogyott a pénzünk, már a számlákat se tudtuk fizetni. Ezért aztán kilakoltattak bennünket a lakásomból, és átmeneti szállásokon laktunk, ahol csak egy-két éjszakát lehettünk, többet nem.

Az APRAE-t a városi tanácsnál lévő szociális dolgozón keresztül ismertük meg, aki megadta a telefonszámukat, hogy felhívhassuk őket. Az első alkalommal elbeszélgettek velünk, és amikor pár nap múlva felhívtuk őket, azt mondták, hogy befogadnak bennünket. Hamarosan megkaptuk az APRAE lakásának a kulcsát is. A barátom három napig lakott velem, aztán kórházba került. Két hónapig feküdt ott, aztán meghalt. Vele voltam, ameddig csak lehetett – a szobájában alhattam. Egy ideig én is a kórházban maradtam, mert félő volt, hogy rosszul leszek.

Végül is szerencsém volt, mert hazamehettem. Hála az APRAE-s csoportnak, akik mindig ott voltak mellettem. Hetente legalább háromszor eljöttek – így sokkal jobban bírtam a megpróbáltatásokat. Együtt ettünk, és mindenféléről beszélgettünk. Néha elmentünk a McDonalds-ba, hogy jobb kedvem legyen.

Aztán kicserélték az orvosságaimat, azelőtt csak biterápiát kaptam, most már triterápián vagyok, és ennek köszönhetően sokkal jobban érzem magam. Most már saját lakásom van, ugyanis a terápiás lakás után kaptam ezt az egy szobásat itt Aubervilliers-ben. Most egy másik szociális munkás foglalkozik velem – Sandrine. Ő már csak hetente egyszer jön. Segít a hivatalos papírokat kitölteni, meg ilyesmi. Most például segített, hogy ne küldjenek mindig másik bejárónőt, hanem mindig ugyanaz jöjjön. Ugyanis az a cég, amelyik a bejárónőket küldi, nem tartotta be a szavát, mindig valaki mást küldtek ki hozzám, pedig úgy volt megbeszélve, hogy mindig ugyanaz fog jönni. Sandrine felhívott egy másik céget, remélem ők majd mindig ugyanazt a személyt küldik. Tudja, nekem ez a segítség nagyon fontos, mert nagyon fáradt vagyok. Néha amikor jobban érzem magam, a bejárónővel együtt elmegyünk vásárolni, de amikor nem, akkor teljesen rá vagyok utalva, akkor ő vásárol és ő takarít.

Sandrine-nal sokat beszélgetünk – beszélgetünk az életről, hogy nem hagyhatja el magát az ember. Meg arról, hogy ha boldogulni tudok, ha meg tudok állni a saját lábamon, az neki is a legnagyobb öröm.

A munkavállalásra nem gondolok, mert nagyon fáradt vagyok és különben is 80%-ra leszázalékoltak. A társadalombiztosítótól kapok rokkantnyugdíjat, és ehhez még jön a szociális támogatás is, amihez Sandrine segített hozzá, így egy picivel több pénzt kapok. Havonta összejön úgy 3800 frank körül. Ebből fizetem a lakbért, a villanyt, telefont és az enniválót.

Kezdetben, amikor az emberek megtudták, hogy HIV pozitív vagyok, elfordultak tőlem. Akkoriban nem nagyon zavart a dolog, mert együtt voltam a barátommal. De most, hogy meghalt a barátom, már csak az ő egyik barátja és annak a felesége maradt meg nekem. Olyan, mintha a testvérem lenne. Tudják, hogy beteg vagyok, de nem félnek. Segítettek hogy beiratkozzak egy AIDS-es önszolgáltató csoportba. Együtt eszünk, beszélgetünk. Aztán van egy másik szervezet is, ebben csupa AIDS beteg afrikai nő van. Együtt varrunk, kicseréljük, a receptjeinket meg ilyesmi.

Mi az, amit nagyon szeretnék? Egy gyereket, de tudom, hogy nem szabad. Amikor még élt a barátom, akkor sokat beszélgettünk erről, de ő nem akarta, mert akkor már tudta, hogy beteg.”

3. A szociális gondozó Ahmellel kapcsolatos megjegyzései

Miután döntés született a befogadásukról, felvettük őket egy próba-hónapra a következő feltételekkel: mind Ahmelről, mind Stephanról beszámolót készítenek a velük kapcsolatban álló szociális munkások; Ahmel és Stephan vállalja, hogy tiszteletben tartják a vezetőket és betartják a megbeszélte időpontokat; elgondolkodnak a célokon és a követendő munka irányán és Stephannak is el kell fogadnia a játékszabályokat.

Stephan a fentiekkel ellentétben nem volt hajlandó elfogadni kompromisszumot. Úgy vélte, a társadalom adósa neki, ezért nem tartozik semmivel a társadalomnak. A megbeszélések során kritizálta a team-et. Ahmel halkszavúbb volt, hagyta, hogy helyette is Stephan beszéljen. Nagyon nehezen fejezte ki magát és szemmel láthatólag neurológiai zavarai voltak. Nem tudta a nyelvének mozgását irányítani. Csak annak az igényének adott hangot, hogy foglalkozzanak vele, hogy valahol megtelepedhessen. Törekenynek tűnt.

A céljaik a következők voltak. Stephan nagyon fáradt volt és valahol meg akart pihenni, majd munkát találni. Ahmel azt juttatta kifejezésre, hogy nem képes egyedül élni, folytonos segítségre van szüksége. Ellenőrizhetetlen remegései megakadályozták, hogy elvégezze a mindennapos háztartási munkát. Stephan volt az egyetlen segítsége. Mindketten

újra lakáshoz akartak jutni. Bútorait az önkormányzati lakásokat kezelő vállalat volt hajlandó őrizni.

A segítő team megfogalmazta a feltételeket. Elfogadhatóvá kellett tenni az adminisztratív és pénzügyi helyzetüket. Stephan már elfogadta a játékszabályokat. Tulajdonképpen nem volt más választása. Nagy következetességet igényelt ennek a párnak az irányítása. A párt – úgy tűnik – a bolyongás és a betegség tartotta össze. Stepant szigorúan kordában kellett tartani. A próba-hónap lehetővé tette, hogy mindenki megtalálja a maga helyét. Egy garzon lakásban helyeztük el őket.

A próba-hónap

1996. novemberől 1997. januárig Stephan egészségi állapota gyors ütemben romlott. Miután három napot töltött az APRAE lakásában, kórházba kellett mennie. Ahmel teljesen elvesztette a talajt a lába alól, mert nem volt segítsége. Ráadásul a tartozásai miatt közvetítenem kellett köztük és a házigondozó szolgálat között. Addig is gyakran mentünk együtt étkezni Ahmellel. Közbejött egy közlekedési sztrájk és Ahmel nehezen jutott el Stephanhoz a kórházba. Pánikba esett. Az orvos úgy döntött, hogy Ahmelt is kórházba utalja, mert féltette Ahmel mentális egyensúlyát, hogyha nem találkozhat rendszeresen Stephannal. Ahmel nem fogta fel, hogy Stephan már bizonyára nem fog kikerülni a kórházból. Megpróbáltam őt felkészíteni erre az eshetőségre, de nem akarta megérteni.

Ebben a periódusban elgondolkoztunk az Ahmel számára számbajöhető megoldásokon. Lehetetlennek tűnt számunkra, hogy egyedül éljen. Információkat szereztünk azokról a helyekről, ahol közösen élhetnének.

Sikerült Stepant és Ahmelt rávennem, hogy elismerjék a házigondozó szolgálattal szembeni tartozásukat. Megállapodunk a tartozás átütemezéséről. A szervezet vezetője hajlandó volt újból segítséget nyújtani, amikor Ahmel kikerült a kórházból.

Eltelt egy hónap és közben a helyzet tovább romlott. Stephan kómába esett. Ahmel a sokk hatása alatt volt és nem fogta föl, hogy az orvos meghosszabbítja a kórházba utalás időtartamát. Ebben az időszakban nagyon közel kerültem Ahmelhez. A csoportmunka lehetővé tette, hogy elmondjam milyen nehézségekkel néztem szembe és megtartsam a bizalmát, ami nem volt könnyű. De Ahmel tényleg rászorult az emberi kapcsolatokra. Felmértem minden gesztusomat, minden mozdulatomat, és úgy gondoltam ez is része a munkámnak. Gyakran sírt a karjaimban. Szerintem a szakmai távolság nem a gesztusokban rejlik, hanem abban, hogy hogyan csinálom. Megpróbáltam mellé állni ezekben a fájdalmas pillanatokban. Ez a munka sokszor elgondolkodtatott.

Első találkozásunk után egy hónappal Stephan meghalt. Segítettünk Ahmelnek az ügyek intézésében és részt vettünk a temetésen. Stephan örökbe fogadó szülei is jelen voltak, valamint egy gyermekkori barátja.

Az első féléves ott-tartózkodási szerződés

Ahmel nem kívánta elhagyni az intézményt, és nem tudja elképzelni, hogy egy otthonban éljen. Megvédtem az álláspontját. Úgy gondoltam, he nem sikerül egyedül élnie akkor más megoldások után nézhetünk. Ráadásul együtt éltük meg Stephan halálát, és a kapcsolatunk Ahmelnek a biztonság érzetét jelenti. Úgy döntöttünk, hogy a megnyugtató hatására hat hónapra aláírunk egy ott-tartózkodási szerződést. A segítő csoport többi tagja a további munkában is aktívan részt vesz.

Az ott-tartózkodási szerződés a következő pontokat foglalja magában:

- Pszichológus segít elfogadni Stephan halálát

- Új személyi igazolványt kell csináltatni, mert a régit elveszítette
- Be kell vonni különféle tevékenységekbe (írás – olvasás, tanulás felnőtteknek szervezett tanfolyamon)
- Rendszeres orvosi kezelés
- A költségvetés kezelése

Megszerveztük a bútorok elvitelét és találtunk egy helyet, ahol azokat el lehet helyezni. Ahmel nem tudott elkísérni bennünket. Kiválasztottuk, ami fontosnak tűnt számunkra. A garzon lakásban két ikerágy van. Ahmel nem volt hajlandó megválni Stephanétól. Továbbra is jelen időben beszélt róla. Fényképeket nézegettünk, és a múltból beszélgettünk. Számomra fontos volt, hogy nem lehet lerohanni Ahmelt az új helyzettel. Csak akkor lehetséges a gyász, amikor mások is beleegyeznek. Naponta hat órára jött egy háztartási alkalmazott. Elkészítette az ételt és takarított. Megpróbáltam Ahmelt ösztönözni arra, hogy vásároljon ő, csak hogy nem tudott számolni, és félt, hogy téved. A segítő vagy jómagam elkísértük. Ebben az időszakban gyakran jöttem együtt enni Ahmellel. Ahogy telt-múlt az idő, egyre komolyabban veszi a látogatásaimat és megpróbált segíteni nekem az ételek előkészítésben. Bruno, Stephan gyermekkori barátja gyakran megkereste Ahmelt, így sikerült legyőzni Ahmel elszigeteltségét.

Hetente egyszer pszichológushoz ment. Stephan halála után két hónappal elkezdett járni az írás-olvasás tanfolyamra, amely hetente kétszer a lakásához közeli önkormányzati intézményben volt.

Minden kezdet nehéz: „nem fog sikerülni”, és egyeseknek tényleg nem sikerül. „Túl fáradt vagyok”. Elmagyaráztam, hogy fog tudni olvasni és be tud majd vásárolni. Ahogy telt az idő, egyre több örömet talált ebben. Elkísértem az első alkalommal, amikor elment egy olyan szervezethez, amelyik AIDS betegeknek kínál segítséget. Nem volt oda érte, de ki szerette volna tölteni valamivel az idejét. A találkozás jól sikerült. Ahmel úgy vett részt a különféle tevékenységekben, hogy a szervezet, az időbeosztás ellen fűjt – azt hiszem, hogy ez jó jel volt nála, mert egyszerűen nem akarta megmutatni, hogy tud szórakozni. Később megmutatott nekem egy rajzot, amely Stephan arcát ábrázolja.

Nem volt egyszerű megtanítani őt pénzt kezelni. Először itt volt az adóság kérdése. Ez nagyon érdekes vitatémát nyújtott nekünk. Ahmel ekkor bebizonyította, hogy mennyire vannak belső tartalékai, de én kitartottam a véleményem mellett. Végül nevetett rajtam: „kemény vagy velem”.

Ami a személyijét illeti, itt gondjaim voltak: nem volt nyoma a francia állampolgárságának. Osztályról-osztályra mentem és nem találtam megoldást.

Májusban voltunk, Ahmel öt hónapja lakott nálunk. Lassan felépült és Stephanról úgy tudott beszélni, hogy jobban elszakadt tőle. Ki tudta vetíteni magát a jövőbe, de azt nem tudta elképzelni, hogy nélkülünk éljen. Megnyugtattam, hogy van idő. Ahmel remegése csökkent. Kevésbé aggódott és egyre könnyebben közlekedik egyedül. Rendszeresen elment hétvégenként egy barátnőjéhez, akivel újra felvette a kapcsolatot. Ennek a barátnőnek volt két kislánya és ők imádják Ahmelt. Ahmel kezdte komolyabban venni más személyekkel való kapcsolatát is. Eljön a vakáció ideje, és ajánlatot tettem Ahmelnek. Úgy tűnt számomra, hogy a fejlődését konszolidálandó, és a kívülvilágban való boldogulását bebizonyítandó ideális lenne, hogyha elmenne vakációzni, de nem üdülőbe. Jó egészségi állapotban volt, és nem volt szüksége orvosi ellátásra. Egyetértett a tervemmel. Nem maradt más hátra, minthogy találjak egy olyan helyet, ahol szívesen látják. Sok sikertelen kísérlet után felfedeztem Dél-Franciaországban egy villát, ahol szívesen látnak vakációzókat, nyugdíjasokat és nehéz helyzetbe került személyeket. Céljuk a különböző társadalmi körökből származó emberek találkozását elősegíteni. A vakációzók nyári fogadása lehetővé teszi, hogy az év többi részében, a kedvezőtlen anyagi helyzetben lévő személyeknek olcsó üdülést biztosítsanak.

Ahmelt július elseje és tizedike között tudták fogadni. A vakáció mindennel együtt 2600 frankba került tíz napra. Ez a legdrágább időszak. Megkerestem egy olyan szervezetet, amelyik a vakációzók segítségét tűzte ki célul. Írtam egy szociális jelentést, és 1200 frankot kaptunk üdülési csekkben. Egy másik szervezet hajlandó volt ötszáz frankot adni és Ahmel fizette a többit. Az üdülés jól sikerült. Ez az élmény erőt adott neki. Olyan személyekkel találkozott, akik rokonszenvesek voltak neki. Már nem remegett, és a hangja is magabiztosabb lett. Meghívott egy étkezésre és ő maga készítette a vacsorát. Megkért, hogy távolítsam el Stephan ágát.

A második féléves ott-tartózkodási szerződés

Amikor visszatért, aláírtunk egy újabb itt-tartózkodási szerződést. A feltételek ugyanazok voltak, mint az elsőnél. Új cél a lakásprobléma megoldása. A családsegítő már csak napi négy órára jött, és a jelenléte a szó szoros értelmében segítség volt, mert ezentúl együtt végezték a munkát. Továbbra is egyre reménytelenebbül kutattam a francia állampolgárság után, de semmi nyomot nem találtam és senki nem tudott nyomra vezetni. Megírtunk egy kérelmet a családgondozói szolgálathoz, mert Ahmelnek mégis csak szüksége volt segítségre.

Szeptemberben Ahmel beteg lett. Emésztési zavarokkal küzdött és önkéntelenül is Stephanéhoz hasonlította a saját állapotát. Beszélt a halála eshetőségéről. Nem volt könnyű ezeket hallani, de tudom, hogy Ahmelnek erre volt szüksége. Nem azt kérte, hogy megnyugtassák, hanem hogy meghallgassák. Több mint egy hónapra kórházba került. Diabétesze lett és a mája nem volt képes elviselni a kezeléseket, ezért az orvosa leállította a kezeléseket és azon gondolkodott, hogy elkezdje a triterápiát. Ahmel állapota nagyon nyugtalanító volt és ez a kezelés volt az utolsó esélye. Ahmel ezt tudta és azt mondta, hogy minden rendben lesz. Szoros felügyelet mellett elkezdte a kezelést. Októberben jött ki a kórházból egy csomó gyógyszerrel. Ezeket a gyógyszereket pontosan megadott időpontban, naponta nyolc-tíz alkalommal kellett beszedni, és nem volt szabad megfélekednie erről, különben a vírus még aktívabbá válik. Ahmel minden betűt betartott az előírásokból, erről rendszeresen meg is győződtem. Novemberben az eredmények javultak; hízott és jó egészségnek örvendett.

A kritikus időszak alatt nem foglalkoztunk a lakáskérdéssel. Új tény került be a látókörbe. Szervezetünknek az volt a célja, hogy szolgáltatásunkat kiszélesítsük olyan lakásokkal, amelyeket bérbe adunk olyan AIDS-eseknek, akiknek nem kell napi segítség. A tervet elfogadták, és öt lakással megkezdődött ez a projekt. Sandrine, egy erre szakosodott nevelő fogja az ügyet nyomon követni. Egy vagy másfél év után az illető személy tényleges bérlővé válik. Miért ne javasoltuk volna ezt a megoldást Ahmelnek? Miután a csapat egyetértett, beszámoltam erről Ahmelnek. Úgy tűnt, megnyugtatónak találta ezt az ötletet.

Decemberben Ahmel felvette a kapcsolatot a különleges bérléssel foglalkozó nevelővel, aki megfogalmazta a lakásajánlatot Ahmelnek. Elmentünk megnézni a lakást. Ez egy kétszobás lakás volt Párizs egyik külvárosában. Tetszett Ahmelnek. Együtt felbecsültük, mire lesz szüksége, hogy be tudjon költözni a lakásba. Ehhez először számba vettük, hogy ebben az évben 2000 frankot tudott megtakarítani. Ebből tudott venni konyhai eszközöket, lepedőket és néhány más kisebb dolgot. Kérvényt írtunk a lakás-szolidaritási alapnak, hogy segítsenek Ahmelnek kifizetni a kauciót, és sikerült venni néhány háztartási gépet. Ez a segély kölcsön formájában történik, amit kis törlesztő részletekben három év alatt kell visszafizetnie. Közös megegyezéssel úgy döntöttünk, hogy január elseje előtt nem költözik be, hogy az év végi ünnepeket nyugodtan tölthesse, ismerős körülmények között. Ahmel az egyik intézményből a másikba került, de továbbra is az APRAE felügyelete alatt marad. Ez nagyon megnyugtató volt számára.

Ahmel lakásához kapcsolódó szociális nyomonkövetés

Januárban Ahmel önálló kétszobás lakáshoz jutott, mégpedig a HIV fertőzöttek számára létrehozott bérleti konstrukció alapján. Ez a szolgáltatás teljesen új, mert az önkormányzat és a kórház együttműködésében valósul meg. Ennek a konstrukciónak a célja a személyek nagyobb önállóságának biztosítása.

Ahmel egy éve lakik a lakásában. Már a kezdet kezdetén a magáénak érezte és a lakást a saját kedve szerint díszítette. Számunkra ez nagyon fontos jelzés, mert mutatja, hogy a személyek mennyire veszik birtokba a lakást.

Ez alatt az egy év alatt számos adminisztratív problémát kellett rendezni. Például hosszú harc után Ahmel megkapta új francia személyi igazolványát és ez új szociális jogok igénybe vételének lehetőségét teremtette meg, például egy olyan járadékhoz juthatott, amely révén napi segítséget kaphatott egy családsegítőtől. Ez azt is jelentette, hogy havi járandóságához juthatott. Ebből adódóan adóügyi szempontból is rendezte viszonyait. Különböző egyszeri pénzbeli segélyekben is részesülhetett, amikor meg tudta jelölni, milyen specifikus igénye van. A pénzügyi problémák, a pénz kezelése sok nevelő munkát igényelt Ahmelnél. Jelenleg rokkantsági nyugdíjat és életsegítő járadékot kap. Tehát körülbelül havi ötezer-hétszáz frankban részesül.

Epilógus

Ahmel január végén költözött be. Vacsorát rendeztünk, hogy megünnepeljük a szociális nyomon követés végét. Ahmel egyre önállóbb lett. Úgy gondolom, hogy szeptemberre már teljes jogú bérlővé válhat. Ahmel személyisége tette lehetővé a szociális nyomon követés sikerét.

A magam segítségét ebből a két elemből építettem fel. Lehetővé kellett tennem Ahmelnek, hogy meggyászolja Stephant, mert ez volt az előfeltétele annak, hogy összegyűjtse az erejét. Tapasztaltam, hogy a törekenység látszata mögött képes eltökéltségre. Nem volt hajlandó elhagyni az intézményünket. Felhasználtam a rendelkezésemre álló gyakorlati eszközöket, de ezek csak a kapcsolatunkon keresztül válhattak hasznossá. Szükséges volt tehát ez a segítség. Először csak úgy járt el Ahmel bármilyen ügyben, ha biztatták. Lassanként a jelenlétem már kevésbé vált nélkülözhetetlenné. Ekkor nyílt lehetőség arra, hogy az ott tartózkodásnak véget vessünk. Ez tökéletesen egyezik azzal, amit Vinnicott ír az autonómiáról. Ahmel csak az után volt képes arra, hogy egyedül éljen, miután valakinek a jelenlétében – a team jelenlétében – élt.

Az APRAE kelet-európai szemmel

Utoljára azt a kérdést vizsgáljuk meg, hogy az AIDS betegek társadalmi kirekesztése elleni franciaországi küzdelemben milyen, számára új, illetve szokatlan elemeket fedezhet fel egy kelet-európai megfigyelő.

A legszembetűnőbb jelenség az AIDS, mint betegség demedikalizálódása, ami azt jelenti, hogy a kezelések hatékonyságának növekedésével párhuzamosan kikerülhetnek a betegek az egészségügyi intézményrendszerből úgy, hogy szociális problémáik orvoslásában egy professzionális segítő team hatékonyan működik közre. Tehát a betegek nem válnak az egészségügy foglyaivá, hanem kiléphetnek a gyógyító rendszerből, úgy, hogy reális esélye van azoknak a – javarészt szociális eredetű – problémáknak a megoldására, amelyek betegségük következtében léptek fel, mint amilyen a munkahely és a lakás elvesztése.

A francia szociális rendszer képes arra, hogy a teljesen ellehetetlenült emberek számára a társadalomba való visszakerülés lehetőségét biztosítsa. A szervezet munkájának bemutatását ezért is tartottuk fontosnak, mivel a hajléktalan-ellátás területén dolgozó magyarországi szociális munkásoknak, elsősorban a hazai ellátórendszer struktúrájából adódóan, kicsi az esélyük arra, hogy a társadalomból kivaszított emberek sorsát megnyugtatóan rendezni tudják. Emellett a szociális munkás képzés során elsősorban a hazai viszonyok áttekintése képezi a törzsanyagot, ezért a leendő szociális munkások ugyan megtanulják az egyes ellátási formák „ideáltípusát” és ehhez illusztrációképpen az intézménylátogatások, a különféle terepmunkák során betekintést nyernek a „magyar valóságba”, azonban nem sokat tudnak arról, hogy hogyan működik egy valóságos és mégis sok tekintetben ideálisnak tekinthető ellátórendszer.

Végezetül, de nem utolsó sorban, arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy milyen jelentősek és szerteágazóak a civil kezdeményezések Franciaországban. A fenti esetekből talán nem igazán derül ki, de a megfigyelő számára ez szembeötlő. Például az APRAE-vel párhuzamosan számos civil kezdeményezés működik a hajléktalan-ellátás területén, tehát kis túlzással azt is mondhatnánk, hogy a hajléktalanok választhatnak a hasonló intézményi struktúrák közül. Ráadásul az APRAE működését számos civil szervezet segít hatékonyabbá tenni, például segítenek az átképzésben, a munkahelyteremtésben.

Míg nálunk a civil társadalom gyengesége jelenti a fő problémát, addig Franciaországban a szerteágazó civil kezdeményezések koordinálása a gond – bárcsak már mi is itt tartanánk.